

Verslag bijeenkomst Koers 2023 met GMR

Op 16 december 2015 heeft de GMR met elkaar gesproken over Koers 2023. Dit gebeurde aan de hand van een aantal thema's die voorafgaand aan de bijeenkomst zijn voorbereid.

1. De school is géén koekjesfabriek

Gesproken werd over de school in 2023, een organisatie die geleid/gericht is op output en vooral outcome. Dit is met name gericht op hoe je de school organiseert. Een school is geen koekjesfabriek waar baasjes zijn die het werk verdelen. Anderzijds lijkt een deel van de collega's ook behoefte te hebben aan een baasje waar ze verantwoordelijkheden naar toe kunnen schuiven.

Onderdeel van dit vraagstuk is het taakbeleid. Als je zelf verantwoordelijkheid krijgt en neemt, dan ga je vooral voor output/outcome en is de verwachting dat je minder werkdruk ervaart door de flow die dan ontstaat. Dit moet wel bewaakt worden. Docenten moeten de verantwoordelijkheid nemen voor wat zij zelf belangrijk vinden. Mensen moeten het hiërarchisch model durven loslaten en in gesprek gaan over hoe het ook kan. Aangegeven wordt dat de huidige onderwijsorganisatie gedateerd is. Die slag zou eerst gemaakt moeten worden, zowel in wat als in hoe. Teamvorming zou gestimuleerd moeten worden, waarbij docenten meer verantwoordelijkheid krijgen en nemen voor de invulling van de werkzaamheden. Het middenkader is dan ondersteunend i.p.v. leidinggevend. Dit geeft ook meer formatieve ruimte op scholen.

De GMR-leden noemen enkele mijlpalen die in dit kader bereikt zouden moeten worden. Zo moet het personeel positieve ervaringen doormaken. Er moet budgetbewustzijn worden gecreëerd, en duidelijkheid zijn over consequenties van aanpak en keuzes die gemaakt worden. Wel wordt aangegeven dat het een moeilijk proces zal zijn om dit algemeen gedeeld te laten zijn.

Binnen elk team kan de behoefte aan sturing en controle verschillen.

Een andere mijlpaal die genoemd wordt, is dat leerlingen nu niet altijd leren wat ze nodig hebben in het vervolgonderwijs; daar zou verandering in moeten komen; denk dan bijvoorbeeld aan Excel. En de algemene vorming moet niet ondergesneeuwd raken in wat er aan inhoud gevraagd wordt.

Bij de behoefte aan meer eigenaarschap speelt ook de behoefte mee om meer innovatief en creatief te zijn, om zo te komen tot een lerende organisatie.

2. Waarom geen nadruk in 2023 op participatie i.p.v. eindresultaat?

De GMR-leden benadrukken dat leerlingen momenteel hoofdzakelijk of vaak zelfs uitsluitend worden beoordeeld op het eindresultaat, de toets. Het leerproces is juist zo wezenlijk van belang voor het daadwerkelijk leren. Participatie vs eindresultaat. In de praktijk komt hier echter weinig van terecht. Dat zie je bijvoorbeeld bij de profielwerkstukken. Het gaat alleen maar om het punt. Niet om wat je geleerd hebt. Aangegeven wordt dat de manier waarop je aan het goede antwoord komt belangrijker is dan het antwoord zelf. Laat de participatie in de klas en op school mee wegen in beoordelingen; dat zal calculerend leerlingengedrag afremmen. Leerlingen zijn nu onvoldoende betrokken bij de totstandkoming van het leerproces. Gesteld wordt dat een goed leerproces wordt gevolgd door een goed resultaat, en de langs deze weg verworven kennis en vaardigheden beklijven langer.

Zien hoe leerlingen leren is heel belangrijk en verhelderend, maar dat moet je op een andere manier organiseren. Toetsbaarheid vanuit de realiteit en niet om een punt te halen, dat is veel uitdagender. Als je andere vorm van onderwijs hebt dan wordt toetsen een vorm van waardering. Wat is dan het kader voor het toetsen? Betekent dat een complete systeemverandering? En moeten we dan ook niet de examinering veranderen? Er zijn inmiddels andere vormen van toetsen die meer progressie meten, de voortgangstoets.

3. Bevorderen van samenwerking en kennisuitwisseling

De GMR spreekt over de ambitie dat scholen in 2023 actief de samenwerking zoeken met collega-VO scholen in hetzelfde voedingsgebied. Samenwerkend leren als vast element is een voorwaarde om te

werken aan 'een goed mens'. Het betreft dan leerprocessen waarin mensen elkaars leraar en leerling zijn.

Er zou een sterkere nadruk moeten komen op kennisuitwisseling binnen de onderwijsketens. Dat gebeurt nu nog heel weinig. We zouden meer van elkaar kunnen leren, dat is een kennisbron die we niet benutten. Op één of andere manier beklijft dat niet. Daarbij wordt wel benadrukt dat je samenwerken je niet als norm moet verheffen; het is één van de vormen om te leren. Explicitering is nodig om leereffect te bereiken, maar de vraag is of eenieder daar behoefte aan heeft. Je zou moeten differentiëren in werkvormen, en de leraar daar de ruimte in geven. Dus niet voorschrijven hoe je dat als leraar moet doen.

Aangegeven wordt dat de wens is om regelmatig inhoudelijke bijeenkomsten te beleggen voor kennisuitwisseling. En dat collega's van VO-scholen in 2023 pedagogisch, didactisch en inhoudelijk overleg voeren met collega's uit het voor hen relevante belendende onderwijs, dus PO, MBO, HBO en WO.

Leraren geven aan dat netwerken te veel tijd kosten. Je moet het nut gaan ervaren; netwerken past niet bij een 'koekjesfabriek'. Door 'lesdwang' komt het er nu ook niet van. Je zult een keuze moeten maken, ook in de opdracht die je jezelf stelt ook als school, en ruimte creëren. Kennisnetwerken een stevigere status geven kan helpen. Wel moet er een basis van vertrouwen zijn om te durven delen. We moeten systemisch mogelijkheden zoeken om delen te stimuleren.

4. Differentiatie

De behoefte aan differentiatie is groeiende. De mogelijkheid om dit te realiseren is echter beperkt als bepaalde zaken voorgeschreven worden, zoals boeken, grootte en samenstelling klassen. De voorwaarden moeten optimaal zijn. Toetsen zouden op een andere manier gebruikt moeten worden, en er is meer samenwerking nodig om in een regio genoeg keuze te kunnen bieden aan leerlingen. Ga op zoek naar andere vormen van differentiatie.

De GMR geeft aan dat het voor differentiatie nodig is om leerlingen beter te leren kennen. En om groepen te kunnen corrigeren (groepsdynamica). Verder moet spaarzaam worden omgegaan met subsidiegelden; de opdracht is om met elkaar een zo breed en volledig mogelijk palet aan differentiatie te realiseren voor leerlingen in relatie tot de in- en uitstroom-behoefte.

5. Onderlinge afhankelijkheid school, ouders en leerlingen

in 2023 zou de onderlinge afhankelijkheid tussen school, ouders en leerlingen als vanzelfsprekend moeten worden ervaren. Ze zouden elkaar meer als partners moeten zien. Het is niet juist dat je naar school komt vanwege de sociale ontmoetingen en terloops ook nog even wat opsteekt; je komt naar school om samen met leeftijdgenoten onder begeleiding van betrokken en gemotiveerde bevoegde docenten bewust te werken aan het creëren van je mogelijkheden, het versterken van je individuele capaciteiten en om te leren samen met anderen te leven als 'een goed mens'.

De GMR benadrukt dat de participatie door ouders nu laag is en ligt bij een beperkt aantal ouders. Als je iets organiseert dan moet het onderwerp ouders raken. Ze komen wel als iets niet goed loopt, maar als we ze eerder betrekken wordt school voor ouders minder een 'black box'. Of er sprake is van samen opvoeden is nu de vraag; ouders gaan soms vooral achter hun kind staan. Magister is een reactief systeem, dat kunnen we veel meer pro-actief inzetten, bijvoorbeeld met alerts. En door ouders gastlessen te laten geven maken we ze participant. Aangegeven wordt ook dat de school weer meer status moet krijgen; daarvoor is het nodig om een stevige propositie te hebben.